

Yhdyskuntavaliokunta
Kaupunginhallitus

§ 78
§ 182

15.08.2017
04.09.2017

Lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2018–2020

667/00.04.01/2014

YLVK 15.08.2017 § 78

Lisätiedot:

yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, puh. 050 304 1234
kuntatekniikkapäällikkö Jaakko Koivunurmi, puh. 050 382 8756
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Taustaa

HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio ja taloussuunnitelma vähintään kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi. HSY:n hallitus päätti kokouksessaan 16.6.2017, kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti, pyytää 1.9.2017 mennessä jäsenkuntien lausunnot toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2018–2020 ennen sen hyväksymistä.

Esityslistan **oheismateriaalina** on lausuntopyyntö sekä alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2018–2020, joka löytyy myös HSY:n internet –sivuilta osoitteesta:

<https://www.hsy.fi/fi/tietoa-hsy/paatoksenteko/Sivut/Esityslistat-ja-poytakirjat.aspx>

Hallitus, pöytäkirja 16.06.2017, § 85 HSY:n alustava toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2018-2020.

HSY:n toiminta- ja taloussuunnitelman 2018-2020 tavoiteasetanta perustuu yhtymäkokouksen 14.11.2014 hyväksymään strategiaan 2020. Tavoitteita on terävöitetty vähentämällä niiden määrää aiemmista vuosista siten, että ne entistä paremmin fokusoivat toimintaa strategian toteutumisen kannalta keskeisimpiin asioihin. Kaikki tavoitteet ovat numeraalisia, mitattavia ja helposti raportoitavia. Tavoitteiden pohjana ovat strategiset päämäärät:

- ympäristön tila on parantunut
- toimintavarmuus on korkea ja verkostojen toiminta on optimoitu
- HSY:n palvelut vastaavat asiakasryhmien tarpeisiin ja asukaskokemus on parantunut
- HSY:llä on merkittävä rooli alueen materiaali- ja energiatehokkuuden parantamisessa sekä materiaalivirtojen hyödyntämisessä
- tuottavuus on merkittävästi ja mitattavasti parantunut ja rahoituksen hallittu tasapaino on saavutettu niin, että myös investointimenot kate-taan tulorahoituksella.

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa tuottavuustavoitteena on ollut keskimääräinen =1,5 % vuotuinen tuottavuuden paraneminen.

Myyntituottojen budjetoinnissa on huomioitu toimintavolyymien ja toiminnan muutokset sekä vesihuollon ja jätehuollon talousmallioletukset.

Yleisenä kustannustason muutoksena talousarviovuodelle 2018 on käytetty 0,8 %:ia, ellei tarkempaa ennustetta ole ollut käytettävissä. Inflaatiokerrointa tarkennetaan syksyllä lopullisen talousarvion valmistelussa. Suunnitelmavuodet on esitetty vuoden 2018 hintatasossa.

Vesihuollon ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n yhtymäkokouksen 18.11.2016 hyväksymiin investointiohjelmiin vuosille 2017-2026.

Yhteenveto toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2017–2019

Toiminta:

HSY:n verkostoon pumpatun veden määrän arvioidaan kasvavan vuosittain noin 0,4 % perustuen toiminta-alueen arvioituun 1,5 % vuosikasvuun ja toisaalta veden ominaiskulutuksen ennakoituun 1,1 % vuosittaiseen vähenemiseen. Vuonna 2018 tuotetun veden määrän arvioidaan olevan 92,5 miljoonaa m³ ja laskutettavan vedenmyynnin 73,5 miljoonaa m³. Viikinmäen ja Suomenojan jätevedenpuhdistamoilla käsiteltävän jäteveden määrän arvioidaan olevan yhteensä 138,5 miljoonaa m³.

Vuonna 2018 asiakaskiinteistöillä tehdään noin 8,1 miljoonaa jäteastiatyhjennystä ja kuljetetaan jätteitä yhteensä noin 320 000 tonnia. Jätteen energiakäyttöön Vantaan Energian jätevoimalaan toimitetaan jätteitä yhteensä 247 000 tonnia. Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskukseen vastaanotetaan jätteitä yhteensä noin 290 000 tonnia, josta biojätettä on 50 000 tonnia ja muita hyödynnettäviä jätteitä noin 149 000 tonnia. Vastaanotettavien maa-ainesten määräksi arvioidaan noin 84 000 tonnia.

Henkilöstö:

Henkilöstön määrällinen tarve on arvioitu voimassa olevassa henkilöstösuunnitelmassa 2017 - 2019. Yksityiskohtaisella tasolla laaditun suunnitelman mukaisesti henkilöstömäärän lasku loivenee suunnitelmakauden aikana. Vuoden 2018 keskimääräinen henkilöstömäärä on yhteensä 771,0 htv pysyen vuoden 2017 tasolla. Henkilöstömäärien toteutumukset ovat jääneet suunniteltua alemmalle tasolle.

Käyttötalous:

HSY:n toimintatuotot vuonna 2018 ovat 351,4 miljoonaa, 3,8 miljoonaa (-1,1 %) vähemmän vuoden 2017 ennusteeseen verrattuna. Myyntituottojen budjetoinnissa on huomioitu toimintavolyymien muutokset sekä vesitaksissa oletetun 0,8 % inflaatiokorotuksen lisäksi 0,7 % reaalikorotus. Jätehuollossa korotuksia ei ole vuonna 2018 oletettu tehtävän. Suunnitelmavuosille on jätehuollossa kuitenkin laskettu 2,0 % reaalikorotukset.

Jäsenkunnilta perittävät kuntaosuudet ovat noin 1 % HSY:n toimintatuloista. Kuntaosuuksilla katetaan ne seutu- ja ympäristötiedon sekä ilmastoinfon toiminta- ja pääomakulut, joita ei saada katettua palvelutuotannon

myynnistä ja hankerahoituksista saaduilla tuloilla. Vuonna 2018 laskutettavat kuntaosuudet ovat 4,12 miljoonaa euroa (4,10 milj. vuonna 2017). Maksuosuudet jaetaan jäsenkuntien asukasluvun suhteessa ja Kauniaisten osuus on 1 %, mikä tarkoittaa suunnitelmakaudella 41 000 euroa v.2018, 42 000 euroa v.2019 ja 43 000 euroa v.2020. Kuluvan vuoden kuntaosuus on 41 000 euroa. Osuus on budjetoitu ympäristötoimen käyttötalousarvioon.

HSY:n toimintamenot vuonna 2018 ovat 175,1 miljoonaa euroa, 3,0 miljoonaa (-1,7 %) vähemmän vuoden 2017 ennusteeseen verrattuna. Toimintakulujen budjetoinnissa on huomioitu toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset, kuten kemikaalikustannusten normaalia nopeampi kohoaminen sekä eräät kertaluontoiset kustannuserät. Jätehuollossa toimintakuluihin vaikuttavat mm. jätteenkuljetuksen käsittelyosuuden läpilaskutuksen vaiheittainen lopettaminen sekä jätevoimalan läpilaskutuksen kirjaustavan muutos, joilla kuitenkin ei ole tulosvaikutusta.

Toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena syntyvä toimintakate vuonna 2018 on 178,2 miljoonaa (50,7 %), kun se vuonna 2017 ennustetaan olevan 179,0 miljoonaa (50,4 %). Toimintakate paranee koko suunnitelmakauden ollen 183,0 miljoonaa (51,7 %) vuonna 2020.

Nettorahoituskulut vuonna 2018 ovat 69,4 miljoonaa, 1,8 miljoonaa vuoden 2017 ennustettua tasoa enemmän. Korkokuluista 63,0 miljoonaa euroa on jäsenkunnille perustamislainoista maksettavia korkoja. Näiden osuus vähennee suunnitelmakauden lopulla, kun perustamislainojen ensimmäiset lyhennykset alkavat vuonna 2019. Rahoitustuottoihin on budjetoitu 1,0 miljoonan euron osinkotuotot Uudenmaan Voima Oy:ltä.

Toimintakatteen ja rahoituserien jälkeen syntyvä vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2018 vuosikate on 108,8 miljoonaa, kun investoinnit ja lainojen lyhennykset ovat yhteensä 217,7 miljoonaa euroa. Vuosikate paranee koko suunnitelmakauden ajan, mutta siitä huolimatta erityisesti vesihuollon investointien rahoittamiseksi joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa koko suunnitelmakauden ajan yhteensä noin 367 miljoonaa euroa toteutuvasta investointitasosta riippuen. Jätehuollon toimialalla tulorahoitus kattaa toimialan investoinnit täysimääräisesti kaikkina suunnitelmavuosina.

Tilikauden tulos vuonna 2018 on vuosikatteesta vähennettävien pysyvien vastaavien (käyttöomaisuus) poistojen jälkeen +8,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Jätehuollon investointivarauksen aiempaan purkamiseen liittyvien poistoerokirjausten ja vesihuollon tuloksesta maksettavien tuloverojen jälkeen tilikauden ylijäämä on +8,3 miljoonaa euroa.

Investoinnit:

Vesihuollon ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n yhtymäkokouksen 18.11.2016 hyväksymiin investointiohjelmiin vuosille 2017-2026. Investointeja päivitetään tiedossa olevien muutoksien osalta syksyllä laadittavassa lopullisessa toiminta- ja taloussuunnitelmassa.

Vuonna 2018 investoinnit ovat yhteensä 198,7 miljoonaa euroa, josta 188,0 miljoonaa on vesihuollon ja 10,1 miljoonaa jätehuollon investointeja.

Vesihuollon investoinnit

Investointisuunnitelman rakenne perustuu kaupunkien kehittymisen mukaisiin investointeihin (kaupunkilähtöiset investoinnit) ja vesihuoltojärjestelmän kehittämisen ja ylläpitämisen mukaisiin investointeihin (vesihuoltolähtöiset investoinnit). Vesihuoltolähtöiset investoinnit on jaettu edelleen vedenhankinnan ja -puhdistuksen investointeihin, vedenjakelun ja viemäroinnin investointeihin sekä jätevedenpuhdistuksen investointeihin.

Toiminta-alueen laajentumisen ja kaavoituksen edellyttämät investoinnit suunnitelmakaudelle 2018–2020 ovat yhteensä 106 miljoonaa euroa. Suunnitelmakauden merkittäviä hankkeita ovat mm. Finnoo ja Perkkää Espoossa, Jätkäsaari, Kalasatama, Kruunuvuorenranta ja Pasila Helsingissä sekä Kehäradan asemaseudut Vantaalla.

Vedenhankinnan ja -puhdistuksen investoinnit suunnitelmakaudelle 2018-2020 ovat yhteensä 20,4 miljoonaa euroa. Merkittävin investointi kaudella on Pitkälän vedenpuhdistuslaitosten kapasiteetin nostaminen ja rakennustekninen saneeraus.

Vedenjakelun ja viemäroinnin investoinnit suunnittelukaudelle 2018-2020 ovat yhteensä 131 miljoonaa euroa. Vedenjakeluverkoston merkittävimmät investoinnit suunnitelmakaudella ovat Hiekkaharjun uuden vesitornin rakentaminen, uudet yhteydet Vanhastakaupungista Ala-Tikkurilaan, Mäkkylästä Kauniaisten vesitornille sekä Porkkalankadulta Ruoholahteen johtava varmistusyhteys. Merkittävimmät viemärintijärjestelmän investoinnit suunnitelmakaudella ovat Kivistön ja Koillis-Espoon runkoviemäri sekä Jokivarssi-Mikkola runkoviemäri.

Verkostosaneerauksessa keskitytään runkoyhteyksien toiminnan varmistamiseen. Merkittävä osa verkostosaneerauksista tehdään yhteishankkeina kaupunkien katutöiden yhteydessä. Vanhoja vesihuoltotunneleita kunnostetaan.

Jätevedenpuhdistuksen investoinnit suunnitelmakaudella 2018-2020 ovat yhteensä 276,7 miljoonaa euroa. Merkittävin investointi suunnitelmakaudella on Blominmäen jätevedenpuhdistamohanke, johon on suunnitelmakaudella varattu 258,7 miljoonaa euroa.

Jätehuollon investoinnit

Aluepalvelulähtöisten investointien suurimmat yksittäiset investoinnit ovat vuoden 1990 alussa valmistuneen Kivikon jätepalvelukeskuksen korjaus- ja täydennystyöt. Suunnitelmakauden lopussa on myös suunniteltu kehitettäväksi uuden tyyppistä palvelukonseptia Sortti-asemien toimintaan.

Käsittelypalvelulähtöisten investointien keskeisimmät investoinnit ovat jäteenkäsittelykeskuksen toiminnan varmistamiseen ja ympäristöhaittojen minimoimiseen liittyvät rakennustyöt.

Muina toimintaa tukevin investointein varaudutaan lähinnä Seutulan käytöstä poistetun kaatopaikka-alueen perustilan selvittämiseen ja kunnosta-

miseen viranomaisten ja jätehuollon uusien toimintamallien edellyttämällä tavalla. Seutulan alueen suunnitelmallinen kehittäminen kiertotalouden tarpeisiin sisältyy suunnitelmakauden vuosien 2018-2020 investointihankkeisiin.

Rahoitus:

Perustamislainat HSY:n jäsenkunnilta ovat yhteensä 1,2 miljardia euroa, jonka lisäksi HSY:llä on ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta nostettua pitkäaikaista lainaa vuoden 2017 ennusteen mukaan noin 284 miljoonaa, mikäli vuoden 2017 tulorahoitus ja investoinnit toteutuvat vuosiennusteen mukaisesti.

Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, jonka vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 367 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 125 miljoonalla. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 525 miljoonaa euroa.

Lähivuosien erittäin suurista investoinneista johtuen HSY:n omavaraisuusaste heikkenee koko suunnitelmakauden ajan ollen vuoden 2020 lopussa 26,2 % kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 28,2 %. Suunnitelmakauden ylijäämäiset tulokset kasvattavat omaa pääomaa, mutta vieraan pääoman kasvu suunniteltujen investointien rahoittamiseksi tarvittavasta ulkopuolisesta lainarahoituksesta johtuen heikentää omavaraisuutta.

Esitys lausunnoksi

HSY –kuntayhtymä on luotettava vesi- ja jätehuollon palveluiden sekä ajantasaisen seutu- ja ympäristötiedon tuottaja. HSY:n strategiset päämäärät ja niistä johdetut tavoitteet ovat hyvin asetetut ja niiden seuranta on onnistunut. Korkeaan toimintavarmuuteen ja verkostojen toiminnan optimointiin tulee jatkossakin HSY:n ydintehtävänä kiinnittää eniten huomiota. Vedenjakelun toimintavarmuuden lisääminen runkovesijohtoyhteyksiä varmentamalla ja verkoston toimintahäiriöiden vähentäminen ennakoivalla kunnossapidolla sekä saneerauksen priorisointimenetelmän kehittämisellä ovat erittäin kannatettavia hankkeita. Ympäristön tilan parantamiseen tähtäävät toimenpiteet kuten jätevedenpuhdistuksen jälkeinen fosfori- ja typpi-kuorman määrän pitäminen ennallaan tai jopa alentaminen Blominmäen jätevedenpuhdistamon käyttöönoton myötä tulokuormituksen kasvusta huolimatta on tärkeää. HSY:n mahdollisuudet seudullisena toimijana koordinoida tehokkaita materiaalivirtoja tulee hyödyntää.

Pyrkimykset vesihuollon tuottavuuden parantamiseksi mm. optimoimalla palvelujen oston ja oman työn välistä suhdetta sekä tähtääminen rahoituksen tasapainoon niin, että myös investointimenot katetaan tulorahoituksella, tulee pitää tavoitteena. Suunnitelmakaudella tämä ei toteutune merkittävien investointien vuoksi. Pitemmällä aikavälillä rahoituksen tasapainoa tulee tavoitella investointitarpeiden nykyistä kriittisemmän tarkastelun kautta, samalla huolehtien taksojen kohtuullisuudesta siten, että korotukset vastaisivat korkeintaan yleisen kustannustason nousua.

HSY:n ja jäsenkuntien kesken on valmisteilla vesihuoltolain mukainen hulevesisopimus, jonka seurauksena tulisi myös vesihuollon käyttö-, perus- ja liittymismaksut sekä niiden hinnoittelurakenne tarkastella uudelleen. Kunta-osuuksia ei tule nostaa nykyisestä.

HSY:n toiminta seutu- ja ympäristötiedon tuottajana palvelee koko seudun MAL-työtä ansiokkaasti. Kaikille avoimesti saatavilla oleva tieto on kannatettavaa ja sitä työtä tulee jatkaa.

Kauniaisten ja HSY:n yhteistyö toimii hyvin vesihuoltoinvestointien ja kadunrakennustöiden yhteen sovittamisen sekä myöskin laadittujen palvelusopimusten seurannan osalta. Vesihuollon kehittämissuunnitelmien sekä toiminta-alueiden päivitys yhdessä HSY:n ja muiden jäsenkuntien kesken on sujunut erittäin hyvin.

YTJ:

Valiokunta päättää esittää KH:lle, että se antaisi HSY:n hallitukselle esityksen mukaisen lausunnon HSY –kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2018 – 2020.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

KH 04.09.2017 § 182

KJ:

KH päättää antaa HSY:n hallitukselle seuraavan lausunnon HSY -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2018–2020:

HSY -kuntayhtymä on luotettava vesi- ja jätehuollon palveluiden sekä ajantasaisen seutu- ja ympäristötiedon tuottaja. HSY:n strategiset päämäärät ja niistä johdetut tavoitteet ovat hyvin asetetut ja niiden seuranta on onnistunut. Korkeaan toimintavarmuuteen ja verkostojen toiminnan optimointiin tulee jatkossakin HSY:n ydintehtävänä kiinnittää eniten huomiota. Vedenjakelun toimintavarmuuden lisääminen runkovesijohtoyhteyksiä varmentamalla ja verkoston toimintahäiriöiden vähentäminen ennakoivalla kunnossapidolla sekä saneerauksen priorisointimenetelmän kehittämisellä ovat erittäin kannatettavia hankkeita. Ympäristön tilan parantamiseen tähtäävät toimenpiteet kuten jätevedenpuhdistuksen jälkeinen fosfori- ja typpikuorman määrän pitäminen ennallaan tai jopa alentaminen Blominmäen jätevedenpuhdistamon käyttöönoton myötä tulokuormituksen kasvusta huolimatta on tärkeää. HSY:n mahdollisuudet seudullisena toimijana koordinoita tehokkaita materiaalivirtoja tulee hyödyntää.

Pyrkimykset vesihuollon tuottavuuden parantamiseksi mm. optimoimalla palvelujen oston ja oman työn välistä suhdetta sekä tähtääminen rahoituksen tasapainoon niin, että myös investointimenot katetaan tulorahoituksella, tulee pitää tavoitteena. Suunnitelmakaudella tämä ei toteutune merkittävien investointien vuoksi. Pitemmällä aikavälillä rahoituksen tasapainoa tu-

lee tavoitella investointitarpeiden nykyistä kriittisemmän tarkastelun kautta, samalla huolehtien taksojen kohtuullisuudesta siten, että korotukset vastaisivat korkeintaan yleisen kustannustason nousua.

HSY:n ja jäsenkuntien kesken on valmisteilla vesihuoltolain mukainen hulevesisopimus, jonka seurauksena tulisi myös vesihuollon käyttö-, perus- ja liittymismaksut sekä niiden hinnoittelurakenne tarkastella uudelleen. Kunta-osuuksia ei tule nostaa nykyisestä.

HSY:n toiminta seutu- ja ympäristötiedon tuottajana palvelee koko seudun MAL-työtä ansiokkaasti. Kaikille avoimesti saatavilla oleva tieto on kannattavaa ja sitä työtä tulee jatkaa.

Kauniaisten ja HSY:n yhteistyö toimii hyvin vesihuoltoinvestointien ja kadunrakennustöiden yhteen sovittamisen sekä myöskin laadittujen palvelusopimusten seurannan osalta. Vesihuollon kehittämissuunnitelmien sekä toiminta-alueiden päivitys yhdessä HSY:n ja muiden jäsenkuntien kesken on sujunut erittäin hyvin.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.